

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา
เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ
สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

The results of the assessment of the Model of Students
Affairs Administration to develop the 21st Century
Learning Skills of Autonomous University

ภคภรณ์ กอเกิด^{1*} ธิดาวลัย อุ๋นกอง^{2*} สมบัติ นพรัก^{2*} และ นันทิมา นาคาพงศ์
อัครวิทย์^{2*}

Phakhaporn Korkerd^{1*}, Thidawan Unkong^{2*}, Sombat Nopparak^{2*} and
Nantima Nakapong^{2*}

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹ School of Education, University of Phayao, Phayao province 56000

*Corresponding author: pkorkerd@gmail.com

Received: March 23, 2019; Revised: June 22, 2019; Accepted: July 24, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของ
รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ
สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ คือ การประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของ
รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาโดยแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร อาจารย์ และ
เจ้าหน้าที่ด้านกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ เพื่อประเมินความเป็น
ประโยชน์และความเป็นไปได้ จำนวน 21 แห่ง รวม 936 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน
ตามจำนวนที่เทียบจากตารางของ Krejcie & Morgan ได้จำนวน 274 คน หรือมากกว่า โดยได้รับ
แบบสอบถามที่เก็บมาได้จริง จำนวน 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.29

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ พบว่า ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักศึกษา, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, การประเมินรูปแบบ

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the usefulness and feasibility the Model of Students affairs administration to develop the 21st Century Learning Skills of Autonomous University by handing out the questionnaires to the Student Affairs Executive, professor who working in student affairs, the staff of the student affairs department at the university level and the faculty. In order to evaluate the usefulness and feasibility of 21 sites, a total of 936 people using a proportional sampling method (Proportional Sampling), according to the amount compared to the table of Krejcie & Morgan, can be 274 people or more, with the actual questionnaire collected 220 copies, representing 80.29 percent.

The results of the research showed that the evaluation result of utility and feasibility of the model, it was found that the overall picture was at the high level that the element on the procedure provided the of utility and feasibility at the highest average.

Keywords: Student Affairs, The learning skills in the 21st century, Assessment model

บทนำ

ความพร้อมในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้เรียน ในกระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ยึดถือผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรม และการทำงานในสถานการณ์จริง อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ และปฏิบัติให้เกิดทักษะบูรณาการการเรียนรู้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อให้ได้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันทั้งตลาดแรงงานในและต่างประเทศได้ รวมไปถึงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ความพร้อมในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การศึกษามีหลายระดับ แต่กำลังหลักคือ มุ่งเน้นไปที่ระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะของรัฐในกำกับของรัฐ หรือเอกชนที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากปัจจัยต่าง ๆ หลายด้าน มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการ และการพัฒนา จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาบุคลากรของสถาบัน พัฒนาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ตลอดจนแนวทางการพัฒนานักศึกษาใหม่ (สุเมธ แยมหฺนุ, 2551) อังอิงโน ปรียากร มนุเสวต, 2553) มหาวิทยาลัยมีภารกิจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งดำเนินงานตามภารกิจหลักเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศให้ไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีด้วยพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยคือ การบูรณาการองค์ความรู้ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยต่อยอดสู่การพัฒนาชุมชน เมือง สังคม ประเทศ และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (2560–2579) ที่เน้นย้ำความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้เข้ากับยุคปัจจุบัน เป็นภาระหน้าที่งานด้านกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ที่มีลักษณะการบริหารจัดการที่คล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งเรื่องการจัดสรรทางการเงิน การงบประมาณและการบริหารงานบุคคล มีกฎระเบียบที่กำหนดโดยสถาบัน เพื่อใช้บริหารจัดการภายใน ในขณะที่มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ ยังมีสภาพเป็นส่วนราชการ บริหารจัดการสถาบันโดยอ้างอิงกฎระเบียบของทางราชการ ซึ่งอาจเกิดการติดขัดไม่มีความยืดหยุ่น เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ด้วยเหตุนี้ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นเสมือนแนวทางการดำเนินงานด้านพัฒนานิสิต นักศึกษาของงานกิจการนักศึกษาในแต่ละสถาบัน ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการสร้างทุนทางสังคมให้เกิดผู้นำความคิดที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมที่

ดีขึ้น จำเป็นต้องยกระดับประชากรของประเทศให้ได้มาตรฐานสากลสิ่งแรกที่รีบเร่งพัฒนาคนรุ่นใหม่คือ ศักยภาพที่เป็นสากล (Global Competency) รัฐบาลจึงต้องปรับเปลี่ยนนโยบายจากการพัฒนาเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาคนแทน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กล่าวไว้ว่า การศึกษาต้องเดินหน้าสู่การสร้างความเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับสังคมโลกโดยเฉพาะสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 อันเป็นผลมาจากการปฏิวัติด้านดิจิทัล (Digital Revolution) และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ มีทักษะความถนัดความชำนาญพร้อมจะขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) อ้างอิงใน วุฒิพงษ์ ศรีจันทร์และคณะ, 2561) ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องยึดตามแนวทางกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2565) โดยมีเป้าหมายคือ “ยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2574) ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของระบบอุดมศึกษาเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ที่กำลังประสบปัญหา บัณฑิตไทยที่ขาดสมรรถนะด้าน Soft Skills ซึ่งหมายถึงทักษะการทำงานกับคนซึ่งช่วยให้ทำงานจนประสบความสำเร็จและปัญหาการว่างงานของบัณฑิตหรือการจ้างงานที่ต่ำกว่าระดับการทำงานที่ตรงตามสาขาวิชา (Employability) ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเนื่องจากบัณฑิตที่จบใหม่ขาดทักษะชีวิตในการทำงาน ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (สุเมธ แยมั่น, 2558) ซึ่งทักษะเหล่านี้เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st century skills) ซึ่งกรอบแนวคิดนี้ได้รับการเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 โดยขอบข่ายของทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skill) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (life and career skills) และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information medial and technology skills) (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2555) อ้างอิงใน วุฒิพงษ์ ศรีจันทร์และคณะ, 2561) สถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้นักศึกษานักศึกษาเพื่อช่วยเหลือและเสริมสร้างทักษะด้านชีวิตและอาชีพ หรือ Soft Skills ที่เรียกว่า Soft Skills หมายถึง ทักษะหรือความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับคน อาจไม่เกี่ยวข้องกับความชำนาญในงานด้านใดด้านหนึ่งโดยตรง แต่เป็นทักษะที่ช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จและก้าวหน้า ได้แก่ การสื่อสาร การนำเสนอ การบริหารคน การบริหารเวลา การบริหารที่มงาน การจัดการอารมณ์

ตนเอง ให้แก่นักศึกษา โดยจัดให้งานกิจการนักศึกษาครอบคลุมงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดบริการให้กับนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นงานบริการนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เช่น การให้คำปรึกษา สวัสดิการนิสิตนักศึกษา การแนะแนวการศึกษา และอาชีพ การจัดหางาน บริการหอพักและที่ปรึกษาองค์กรนิสิตนักศึกษา (Good, 1973) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ การใช้ชีวิตในสังคม และการดูแลทางด้านสวัสดิภาพนักศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนและเป็นการพัฒนานักศึกษาตามหลักการสำคัญ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544, หน้า 79 – 84) ให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทุกด้าน การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากจะมีความสามารถทางวิชาชีพแล้ว ยังมีความจำเป็นจะต้องมีความสามารถทางด้านคนและสังคมด้วย

ดังนั้น การพัฒนานิสิตนักศึกษา นั้นสามารถแบ่งลักษณะงานออกได้เป็น Hard Skills และ Soft Skills ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) ในแต่ละด้านมีลักษณะเด่นและมุ่งเน้นการพัฒนา กล่าวคือ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านที่ 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี หรือเรียกว่า Hard Skills จะเห็นจากหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร ส่วนการพัฒนาทางด้าน 1) ด้านคุณธรรม/จริยธรรม และ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หรือเรียกว่า Soft Skills ได้รับความสนใจที่น้อยกว่า แต่เมื่อนิสิตนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว จำเป็นต้องใช้ Soft Skills ในการดำรงชีวิตและการประกอบกิจการงาน ดังนั้นการจัดทำรูปแบบนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน จึงต้องมีโครงการและกิจกรรมที่พัฒนา Soft Skills ให้มากขึ้นและเป็นส่วนสำคัญ การพัฒนานิสิต 1 คน มหาวิทยาลัยมิได้ใช้กลไกด้านการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียวในการสร้างคุณลักษณะที่สมบูรณ์ครบทุกด้านของความเป็นบัณฑิต แต่มหาวิทยาลัยใช้กลไกหลายด้านประกอบเข้าด้วยกันในการพัฒนานิสิต ไม่ว่าจะเป็นกลไกทางด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน กลไกทางด้านกิจการนิสิตและกลไกทางด้านอาจารย์ที่ปรึกษา (กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555) ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการบริหารบริหารงานกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการข้างต้นเพื่อให้เป็นทางเลือกสำหรับสถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ในการจัด

กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาโดยมีผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ดังนำเสนอต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงาน กิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับ ของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

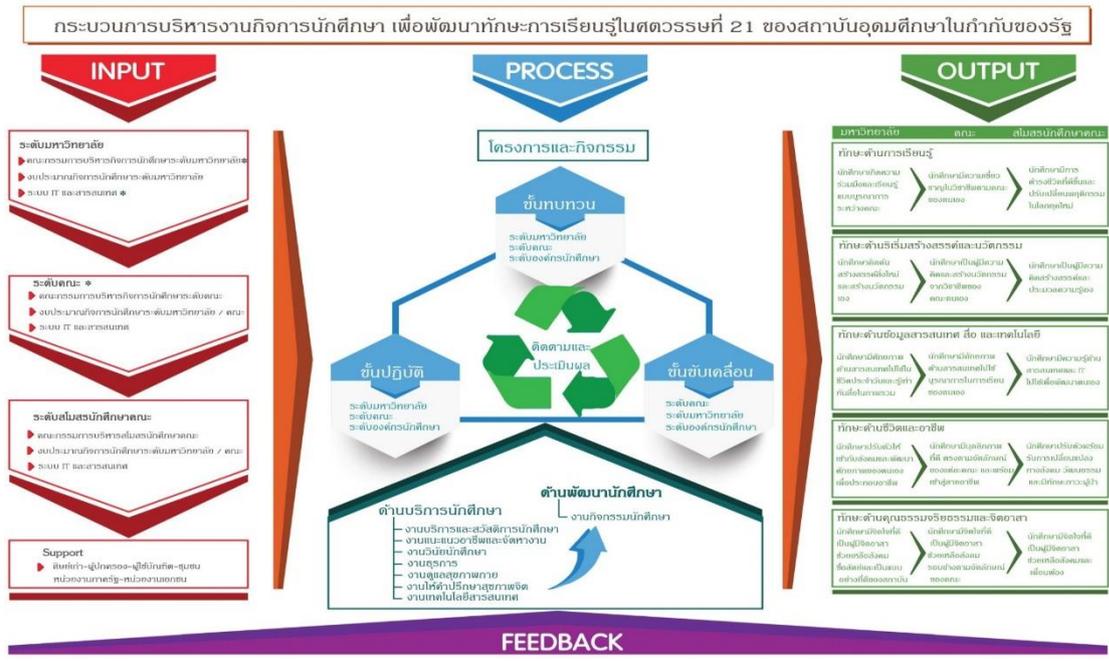
การประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงาน กิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับ ของรัฐ มีดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 22 แห่ง จำนวนทั้งหมด 936 คน ผู้วิจัยได้ใช้ขนาด กลุ่มตัวอย่างที่เทียบจากตารางของ Krejcie & Morgan ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 คน

เครื่องมือ ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และแบบสอบถามเพื่อประเมินความ เป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐไปใช้ ลักษณะ ของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลและติดตามเก็บข้อมูลทางโทรศัพท์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถาบันอุดมศึกษาในกำกับ

สรุปผล

จากการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบของการบริหารงานกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐไปใช้ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐไปใช้ จากการแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 22 แห่ง รวม 936 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) ตามจำนวนที่เทียบจากตารางของ Krejcie & Morgan ได้จำนวน 274 คน หรือมากกว่า โดยได้รับแบบสอบถามที่เก็บมาได้จริง จำนวน 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.29 โดยผลการประเมินภาพรวมความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้อาศัยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านความเป็นประโยชน์แล้ว พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และมีข้อมูลย้อนกลับในทุกองค์ประกอบของกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านโครงการและกิจกรรม และด้านหลักการของรูปแบบ ตามลำดับ ในส่วนของด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเช่นเดียวกับประเมินความเป็นประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านหลักการของรูปแบบ ด้านโครงการและกิจกรรม และด้านวัตถุประสงค์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบของการบริหารงานกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

จากผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์นี้พบว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งเป็น ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และมีข้อมูลย้อนกลับในทุกขั้นตอน ทั้งนี้เป็นเพราะขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างมาก กล่าวได้ว่าองค์ประกอบด้านกระบวนการเปรียบเสมือนแนวทางของการดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังเช่นในยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระบุไว้ว่า

ปัจจัยสำคัญของการวางแผนที่ดีจำเป็นต้องมีกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีด้วย และจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในแวดวงอุดมศึกษาไทยในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในส่วนของการวางแผนยุทธศาสตร์และนำไปปฏิบัติ อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมประชุมระดมความคิดเห็น และพิจารณากำหนดทิศทางการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) เริ่มที่ปัจจัยนำเข้า คือ การนำปัจจัยพื้นฐานของการบริหารหรือที่เรียกว่า 4M (คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ) ระบุในขั้นตอนนี้ได้แก่ คน เงิน และวัสดุสิ่งของ การจัดการ กำหนดให้อยู่ในขั้นตอนของกระบวนการและสิ่งสนับสนุน ซึ่งในด้านกระบวนการ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติโครงการและกิจกรรมนั้น มี 3 ชั้นกระบวนการด้วยกัน คือ ชั้นทบทวน ชั้นขับเคลื่อน และชั้นปฏิบัติ ภายใต้การติดตามและประเมินผลทุกชั้น ในแนวทางของกระบวนการจึงต้องดำเนินการตามขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาที่แบ่งออกเป็น 2 งานหลัก คือ งานบริการนักศึกษา และงานพัฒนานักศึกษา โดยที่งานด้านบริการนักศึกษาเป็นงานประจำที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ส่วนงานด้านพัฒนานักศึกษาเป็นงานที่ช่วยพัฒนาให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้พบว่า สถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้งานกิจการนักศึกษาเพื่อช่วยเหลือและเสริมสร้าง Soft Skills ให้แก่นักศึกษา เป็นการจัดให้งานกิจการนักศึกษารอบคอบงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดบริการให้กับนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นงานการบริการนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เช่น การให้คำปรึกษา สวัสดิการ นิสิตนักศึกษา การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การจัดหางาน บริการหอพักและที่ปรึกษาองค์การนิสิตนักศึกษา (Good, 1973) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ การใช้ชีวิตในสังคม และการดูแลทางด้านสวัสดิภาพนักศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนและเป็นการพัฒนานักศึกษาตามหลักการสำคัญ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544, หน้า 79 – 84) ให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทุกด้าน (ลำเนาวิ ขจรศิลป์, 2539, หน้า 6) นอกจากนี้ ด้านผลผลิต แบ่งระดับที่ได้ได้ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามนี้ กล่าวคือ ระดับมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาที่เพียงพอพร้อมเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามปณิธานและอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมชาติและพลโลก ส่วนระดับคณะได้นักศึกษาที่มีคุณลักษณะตรงตามอัตลักษณ์วิชาชีพของคณะ สำหรับระดับสโมสรนักศึกษา ได้นักศึกษาที่เกิดจิตสำนึกที่ดีและตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน ดังที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียากร มนุเสวต (2553) ที่ทำการวิจัยรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัย

เอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ส่วนคือ 1) หลักการและแนวคิด และ 2) วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงานและผลผลิต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาจะต้องมีกระบวนการโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบมาเป็นหลักในการออกแบบรูปแบบได้ และมีข้อมูลย้อนกลับต่อทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานนี้ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของมิตร ทองกาบ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน โดยผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน ประกอบไปด้วยโครงสร้าง 5 ด้าน คือ (1) ปรัชญาของกิจการนักศึกษา (2) นโยบายของกิจการนักศึกษา (3) วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษา (4) ขอบเขตของกิจการนักศึกษา (5) กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา

2. จากผลการประเมินด้านความเป็นไปได้พบว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมากกว่าองค์ประกอบอื่น เช่นเดียวกับผลการประเมินความเป็นประโยชน์จากที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้เป็นเพราะองค์ประกอบย่อยที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และมีข้อมูลย้อนกลับในทุกขั้นตอนมีความเป็นไปได้มากกว่าด้านอื่น ๆ ที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เนื่องจากการวางยุทธศาสตร์หรือนโยบายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นการกิจสำคัญและหลักของประเทศ เห็นได้จากการที่เปลี่ยนจากการพัฒนาเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาคนตามเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ที่เน้นย้ำความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) เห็นความสำคัญในการพัฒนาเยาวชน จึงได้จัดทำนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ.2554-2558 โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย คือ การสร้างกรอบทิศทางของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต สร้างแนวทางการดำเนินงานพัฒนาบัณฑิตและสร้างกรอบการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาบัณฑิต โดยมีเป้าหมาย ดังนี้ กล่าวคือ บัณฑิตไทยมีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมในการทำงานและมีขีดความสามารถในระดับสากลสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในสาขาอาชีพต่าง ๆ มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบัณฑิตไทยให้มีความเป็นเลิศที่หลากหลาย เพื่อสนองตอบความต้องการตามจุดเน้นของสถาบันอุดมศึกษา เพราะหากมีแค่หลักการและวัตถุประสงค์ แต่ไม่มีขั้นตอนการ หรือกระบวนการ ผลลัพธ์ที่ได้อาจ

สูญเสียไป ดังนั้น กระบวนการจึงมีความสำคัญ การนำทฤษฎีเชิงระบบมาใช้ในขั้นตอนนี้เป็นแบบระบบเปิด (Open System) คือ ระบบที่ต้องอาศัยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความสมดุล รวมทั้งสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปก็มีผลหรืออิทธิพลต่อการทำงานขององค์กรเช่นกัน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2543, หน้า 67) เพราะข้อมูลทั้งสามส่วนได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ทำงานกันอย่างเป็นวัฏจักร เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีปัญหา หรือไม่ทำงาน ส่วนอื่นก็จะหยุดชะงักไปด้วย เราจึงต้องอาศัยข้อมูลย้อนกลับของระบบทฤษฎี (Feedback) ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการสามารถปรับปรุงระบบ และเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ และวิสัยทัศน์ ที่กำหนดไว้จึงต้องมีการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการปฏิบัติและการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นอย่างไรที่จะต้องมีการสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และสร้างการสื่อสารถ่ายทอดสาระสำคัญของแผนพัฒนานักศึกษา ในระดับสถาบันอุดมศึกษาคณะ และองค์กรนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องในสถาบัน ซึ่งมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ การกำหนดเจ้าภาพหลักผู้รับผิดชอบในแต่ละตัวชี้วัดภายใต้แผน เพื่อให้มีกลไกในการผลักดันแผน ไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสนับสนุนผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ว่า องค์กรประกอบที่สำคัญของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลผลิตของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่นักศึกษาพึงมีนั้น แยกตามระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะและระดับองค์กรนักศึกษาก็ตาม นั้นเพื่อให้การเข้าถึง ใส่ใจทั้งผู้ให้และผู้รับมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำรูปแบบนี้ไปใช้ จะทำให้ง่ายต่อการนำไปใช้ ยกตัวอย่างเช่น อาจจะพัฒนานักศึกษาในระดับสโมสรนักศึกษา ผู้นำไปปฏิบัติหยิบแนวทางหรือหลักการของรูปแบบในช่องของระดับองค์กรนักศึกษาไปใช้ได้ แต่ถ้าหากอาจจะมีความร่วมมือด้วยกัน หรือเกิดการบูรณาการขึ้นภายในสถาบัน เลือกช่องระดับอื่น ๆ มาประกอบเพื่อเป็นแนวทางด้วยก็ย่อมได้ และต้องไม่ลืมที่จะพัฒนานักศึกษาตามเป้าหมาย พันธกิจ อัตลักษณ์ของสถาบันตน เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพได้ต่อไป

2. การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากจะมีความสามารถทางวิชาชีพแล้ว ยังมีความจำเป็นจะต้องมีความสามารถทางด้านคนและสังคมด้วย ที่เรียกว่า Soft Skills หมายถึง ทักษะหรือความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับคน อาจไม่เกี่ยวข้องกับความชำนาญในงานด้านใดด้านหนึ่งโดยตรง แต่เป็นทักษะที่ช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จและก้าวหน้า (Robles, 2012) ได้แก่ การสื่อสาร การนำเสนอ การบริหารคน การบริหารเวลา การบริหารทีมงาน การจัดการอารมณ์ตนเอง ดังนั้น องค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 4 องค์ประกอบได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และโครงการและกิจกรรม จึงมีความสำคัญ ถึงแม้ว่าหลักการของรูปแบบและวัตถุประสงค์จะมีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้น้อย เพราะเป็นสิ่งที่พื้นฐานมาจากนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษา และมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจนคือ ต้องการพัฒนานักศึกษาให้ตรงตามบัณฑิตที่พึงประสงค์แล้วก็ตาม แต่ส่วนอื่นเช่น กระบวนการ สามารถปรับปรุงวิธีดำเนินการ และปรับปรุงโครงการและกิจกรรมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในทุกระดับของการศึกษาไทย เช่น ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจะได้นำมาต่อยอดในการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาวลัย อุ่นกอง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัก และ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อัครวิทย์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำมาโดยตลอด รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือ และผู้บริหาร อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา รวมถึงบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา และนักศึกษาสังกัดสถาบันอุดมศึกษา ในกำกับของรัฐ จำนวน 21 แห่งทั่วประเทศ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและคำแนะนำต่าง ๆ จึงทำให้การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายขอกราบขอพระคุณอย่างสูงต่อบุพการี และกัลยาณมิตรอันเป็นที่รักยิ่งที่คอยให้การสนับสนุนให้คำปรึกษา เป็นกำลังใจ และอยู่เคียงข้างมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **คู่มือปฏิบัติงาน กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560, จาก: <http://www.sa.ku.ac.th/report/pocket.pdf>
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2543). **นโยบายและการวางแผนหลักการและทฤษฎี**. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร : เเนติ กุลการพิมพ์, 67.
- ปรียากร มนุษเสวต. (2553). **รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, กรุงเทพฯ.
- มิตร ทองกาบ. (2558). **การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเอกชน**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557. <http://pp58.181.147.25pojsjournalpindex.phpissue14particlepviewp391>.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). **การพัฒนานิสิตนักศึกษา**. ภาควิชาอุดมศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วุฒิมงคล ศรีจันทร์, จำนวน แจ่มจันทร์วงษ์ และวีรพันธ์ ศิริฤทธิ. (2561). **ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา**, 6(1). สืบค้นจาก: <http://www.jhs.up.ac.th/jhs/uploads/articles/6-2.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). **กิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **แผนการศึกษา พ.ศ.2560 –2579**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562. จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560–2574)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)**.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559)**. กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)**. กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2561). **ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564)**. สำนักส่งเสริมและพัฒนาคักยภาพนักศึกษา.

ลูเมธ แยม์นุ่น. (2558). **การดำเนินการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2574) และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)** สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558 ณ โรงแรมราม่า การ์เด็นส์. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562 จาก

http://www.stou.ac.th/Offices/Opr/planning/pl_main_v2.1/roadmap20/Document/07.pdf

Good, C.V. (1973). **Distionary of Education**. New York: Mc Graw–Hill Bock Company.